Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1230

Vragen van de leden **Jan Vos** en **Kerstens** (PvdA) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *de gevolgen van het Trans-Atlantic Trade and Investment Partnership voor de werkgelegenheid* (ingezonden 15 januari 2015).

Antwoord van Minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 6 februari 2015).

Vraag 1
Bent u bekend met de Working Paper «The Trans-Atlantic Trade and Investment Partnership: European Disintegration, Unemployment and Instability» van de Global Development And Environment Institute van Tufts University[1] en het artikel «TTIP zorgt voor banenverlies»[2]?

Antwoord 1
Ja.

Vraag 2
Hoe oordeelt u over de conclusie van deze working paper dat TTIP zal leiden tot grotere werkloosheid en een verlies van 600.000 banen? Deelt u de mening van de onderzoekers dat TTIP zal leiden tot een negatieve handelsbalans? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2
Op 28 januari jl. heb ik uw Kamer een appreciatie van deze studie van Jeronim Capaldo gestuurd. Hierin heb ik aangegeven dat de studie resultaten oplevert die worden gedreven door het gebruik van bepaalde aannames, bijvoorbeeld dat TTIP zou leiden tot een nieuwe financiële crisis en aanhoudende bezuinigingen. Deze aannames lijken mij onwaarschijnlijk, en op basis daarvan onderschrijf ik de conclusies van Capaldo dan ook niet.

Vraag 3
Wat vindt u van het oordeel van deze working paper dat andere onderzoeken naar de gevolgen van TTIP (CEPR, Ecorys, CEPII en Bertelsmann Stiftung) het verkeerde model, Computable General Equilibrium (CGE), hanteren en

[1] http://ase.tufts.edu/gdae/Pubs/wp/14-03CapaldoTTIP.pdf
[2] NRC Handelsblad, 12 januari 2015

ah-tk-20142015-1230
ISSN 0921 - 7398
’s-Gravenhage 2015

daarom onjuist concludeerden dat TTIP tot hogere werkgelegenheid zal leiden in de Europese Unie (EU)?

Antwoord 3
We bestuderen alle onderzoeken en studies nauwgezet en bezien de mogelijke consequenties voor onze inzet. Er zijn op dit moment geen modellen beschikbaar die beter in staat zijn om de lange-termijn effecten van dergelijke complexe handelsakkoorden in te schatten dan het CGE-model. Dit is onlangs nog bevestigd door een rapport voor het Europees parlement.[3]
Uiteraard is het CGE-model, net als elk ander model dat dit soort complexe inschattingen moet maken, niet perfect.
Wat betreft de werkgelegenheid maakt van de genoemde studies alleen de studie van Bertelsmann Stiftung een inschatting van het aantal banen dat door TTIP gecreëerd zal worden. De studies van CEPR, Ecorys en CEPII geven aan dat in het gebruikte model geen effect op de totale werkgelegenheid berekend kan worden. Dit is een bekende beperking van het CGE-model.

Vraag 4
Hoe oordeelt u over de aanname onder CGE dat bij handelsliberalisatie volledige werkgelegenheid zal ontstaan? Deelt u de mening van de onderzoekers van de Tuft University dat het mechanisme van volledige werkgelegenheid zelden werkt? Zo niet, kunt u dit toelichten?

Antwoord 4
Het uiteindelijk ontstaan van een evenwichtssituatie is inherent aan het CGE-model. De studies gebaseerd op het CGE-model richten zich alleen op economische groei en doen geen uitspraken over de werkgelegenheidseffecten.
Wat wel mogelijk is, is op basis van de verwachte exportgroei een inschatting te maken van de werkgelegenheidseffecten. Zo heeft de Europese Commissie zelf een inschatting gemaakt dat elke miljard euro aan export zo'n 15.000 banen ondersteunt. Dit zou in het meest ambitieuze scenario gelijk staan aan meer dan 2,5 miljoen banen in de EU. Maar ook hiervoor geldt dat dit een ruwe schatting is.[4]

Vraag 5
Wat vindt u van de conclusie van de working paper dat door de hogere werkloosheid het inkomen uit arbeid een kleiner onderdeel zal uitmaken van het BNP en dat er een verschuiving zal plaatsvinden van inkomen uit arbeid naar inkomen uit kapitaal? Deelt u de mening van de onderzoekers dat deze verschuiving ongunstige sociale en economische gevolgen heeft? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5
De effecten van TTIP op de Europese export en het BNP zijn gebaseerd op onwaarschijnlijke aannames die zorgen voor een negatieve uitkomst. Op basis van deze negatieve groei van het BNP en export zal de werkloosheid toenemen en het aandeel van inkomen uit arbeid afnemen. Zoals in het antwoord op vraag 2 al aangegeven, ben ik het niet eens met deze conclusies van het rapport van Capaldo.

Vraag 6
Deelt u de mening van Jeronim Capaldo dat door TTIP de import vanuit de Verenigde Staten (VS) zal groeien en dat deze extra import ten koste zal gaan van bestaande Europese productie? Zo ja, vindt u deze ontwikkeling wenselijk voor de EU en waarom? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6
Als TTIP goed wordt uitonderhandeld door de Europese Commissie, en daar zien alle lidstaten scherp op toe, dan wordt het een evenwichtig akkoord. Dat betekent dat de EU meer markttoegang krijgt tot de VS en vice versa. De import uit de VS zal groeien door TTIP, net als de export uit de EU naar de

---

[3] http://www.ceps.eu/book/impact-ttip-underlying-economic-model-and-comparisons
[4] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/september/tradoc_151787.pdf#Explanatory

VS. Handelsliberalisatie is namelijk geen zero-sum game. Beide partijen zullen economisch profiteren.

Dat import direct ten koste gaat van binnenlandse productie is een achterhaald beeld in een wereld die bestaat uit gefragmenteerde productieketens. Als een Nederlandse fabrikant onderdelen voor zijn product uit de VS met TTIP goedkoper kan importeren, dan zijn de totale kosten voor het eindproduct ook lager.

Overigens wordt er in de studie naar de impact van TTIP van het *Centre for Economic Policy Research* juist ingeschat dat de export van de EU naar de VS meer zal stijgen dan de import van de VS naar de EU.

Vraag 7

Hoe oordeelt u over de conclusie van Jeronim Capaldo dat TTIP lonen en sociale verworvenheden in Europa verder onder druk zal zetten en dat meer concurrentie vanuit de VS het Europese sociale model verder zal afbreken?

Antwoord 7

TTIP zal niets afdoen aan de sociale verworvenheden in Europa. Door de EU wordt in elk vrijhandelsakkoord een zogenaamde *labour clause* opgenomen. In deze clausule staat dat regelgeving op het gebied van werkgelegenheid en sociale zekerheid geldig blijft, ongeacht wat in het akkoord wordt opgenomen. De EU heeft daarmee de ruimte om haar sociale model in stand te houden.

Sommige sectoren en bedrijven kunnen door TTIP meer concurrentie gaan ervaren, waardoor er mogelijk in die sectoren banen verloren gaan. Daar staat tegenover dat andere sectoren juist meer kansen krijgen door naar de VS te exporteren. Ik verwacht dat de balans positief is. Verder spreek ik met de vakcentrales over het verzachten van de negatieve gevolgen in de sectoren waar banen verloren gaan.

Vraag 8

Jeronim Capaldo zegt dat TTIP de intra-Europese handel zal verminderen en dat dit vooral een negatieve invloed zal hebben op de economie in de Noord-Europese lidstaten; deelt u deze mening? Zo ja, kunt u dan toelichten wat de voordelen van TTIP voor de Nederlandse economie en werkgelegenheid zijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Er zal inderdaad een handelsverschuiving plaatsvinden, zoals de Europese Commissie zelf eerder ook al heeft aangegeven.[5] Echter, op basis van het onderzoek van het *Centre for Economic Policy Research* is te zien dat deze handelsverschuiving gecompenseerd wordt door handelscreatie en dat TTIP daarmee per saldo een positief effect heeft op de gehele Europese economie.[6]

De voordelen van TTIP voor de Nederlandse economie zijn in 2012 in opdracht van de Nederlandse overheid uitgezocht door Ecorys. Op basis van verschillende scenario's analyseert Ecorys de economische impact op BNP-niveau en de gevolgen voor verschillende sectoren. De studie laat zien dat op lange termijn de baten voor Nederland tussen de 1,4 en 4,1 miljard euro liggen. Uiteraard zijn er tussen en binnen de sectoren wel verschillen. Deze studie is openbaar en is vorig jaar ook naar uw Kamer gestuurd (Kamerstuk 21501–02, nr. 1350).

Vraag 9

Bent u bereid om het gesprek met Jeronim Capaldo aan te gaan over zijn onderzoek naar de gevolgen van TTIP op de werkgelegenheid in de EU? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Ik zal Capaldo uitnodigen voor een gesprek.

---

[5] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/september/tradoc_151787.pdf#Explanatory

[6] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf